

OSNOVNA ŠOLA ŠALEK
Šalek 87, 3320 Velenje
MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA

HIŠNI LJUBLJENČKI – NAŠI PRIJATELJI
Tematsko področje: Interdisciplinarno (psihologija in sociologija)

Avtor:
Rok Korošec, 9. razred

Mentorica:
Karmen Mikek univ. dipl. soc. ped.

Velenje, 2013

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Šalek, Velenje.

Mentor: Karmen Mikek, univ. dipl. soc. ped.

Datum predstavitve:

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

- ŠD OŠ Šalek Velenje, 2013
- KG pes / prijatelj / veselje / skrb
- AV Korošec, Rok
- SA Mikek, Karmen
- KZ 3320 Velenje, SLO, Koroška 62a
- ZA Šolski center Velenje, Medpodjetniški izobraževalni center
- LI 2013
- IN Hišni ljubljenci – naši prijatelji
- TD Raziskovalna naloga
- OP V, 32 str., 3 tab., 12 sl., 4 pril., 9 vir
- IJ SL
- JI sl/en

AI Doma imam hišnega ljubljenca, pravzaprav dva, psa in zajca. Hišni ljubljenci so moji prijatelji, zato me je zanimalo, če je tako tudi pri drugih ljudeh. Ta moja radovednost me je motivirala za temo raziskovalne naloge – Hišni ljubljenci, naši mali prijatelji, ki nas spremljajo skozi življenje. Pomagajo nam v dobrih in slabih trenutkih, znajo nas nasmejati, »pocrkljati«, se z nami igrati, včasih pa nas znajo tudi razjeziti. Želel sem ugotoviti, ali hišne ljubljence res sprejemamo kot naše prijatelje. Ugotoviti, kateri so največkrat prisotni v družinah, kako ljudje zanje skrbimo in zakaj se ljudje odločimo imeti hišnega ljubljenca. Da bi dobil odgovore sem vprašanja zastavil gospem iz trgovine za male živali, veterinarske klinike, Društva za pomoč živali Poživ Velenje in lastnici psa. Ugotovil sem da imajo ljudje pogosto za hišnega ljubljenca psa, ker nas ta najbolj razume in nam daje veliko pozornosti in veselja. Vprašani so izpostavili, da se ljudje zanj odločamo, ker imamo radi živali, so nam všeč aktivnosti z njimi in ker želimo še nekomu nameniti pozornost in prosti čas. Veseli me tudi ugotovitev, da v Velenju in okolici lastniki hišnih ljubljencev zanje skrbijo precej dobro.

Kazalo

1	UVOD.....	1
1.1	Namen in cilj.....	1
1.2	Raziskovalna vprašanja.....	1
2	PREGLED OBJAV	2
2.1	Hišni ljubljenci	2
2.2	Pes kot najbolj pogost hišni ljubljencek	3
2.2.1	Psi skozi čas	4
2.2.2	Življenje s psom danes	5
2.3	Mačke	7
2.4	Zajci	9
2.5	Želve	11
2.6	Hišni ljubljenci kot naši prijatelji.....	13
3	METODOLOGIJA	14
3.1	Vzorec.....	14
3.2	Metode dela	14
3.2.1	Okvirna vprašanja za intervju	14
4	IZSLEDKI IN RAZPRAVA	15
4.1	Najbolj pogosti hišni ljubljenci.....	15
4.2	Zakaj imamo hišne ljubljence?	15
4.3	Hišni ljubljenci – naši prijatelji?	16
5	SKLEPI	18
6	POVZETEK	19
7	ZAHVALA.....	20
8	LITERATURA:.....	21
8.1	Spletne strani:	21
8.2	Knjige:.....	21
8.3	Fotografije:	21
9	PRILOGE.....	22
9.1	Intervju z lastnico psa.....	22
9.2	Intervju z gospo iz veterinarske klinike	23
9.3	Intervju s predstavnico društva za pomoč živalim	25

9.4	Intervju z gospo zaposleno v trgovini za male živali	26
-----	--	----

Kazalo slik

Slika 1:	Hišni ljubljenci	2
Slika 2:	Saba.....	3
Slika 3:	Psi skozi čas	4
Slika 4:	Krtačenje psa.....	5
Slika 5:	Druženje s psom.....	6
Slika 6:	Maček Coli.....	8
Slika 7:	Mačka.....	9
Slika 8:	Zajčka	9
Slika 9:	Zajček med hranjenjem.....	10
Slika 10:	Želva	11
Slika 11:	Želva rumenovratka	12
Slika 12:	Pes - moj prijatelj	13

Kazalo tabel

Tabela 1:	Najbolj pogosti hišni ljubljenci.....	15
Tabela 2:	Motiv za hišnega ljubljence.....	16
Tabela 3:	Hišni ljubljence kot prijatelj	18

1 UVOD

1.1 Namen in cilj

Ker imam tudi sam rad domačo žival, je cilj moje naloge ugotoviti, ali hišne ljubljence res sprejemamo kot naše prijatelje. Ugotoviti želim, kateri ljubljenci so največkrat prisotni v družinah in kako zanje skrbimo. Zanima me, zakaj se ljudje odločimo imeti hišnega ljubljence.

1.2 Raziskovalna vprašanja

Po navodilih Blaža Mesca (1997) v kvalitativnem raziskovanju postavimo raziskovalna vprašanja, s pomočjo katerih si bomo odgovorili na naš problem. Vprašanja sem oblikoval na podlagi svojih predpostavk:

Predpostavka 1: Po mnenju vprašanih se ljudje največkrat odločijo za psa kot hišnega ljubljence.

Za katerega hišnega ljubljence se ljudje največkrat odločimo?

Predpostavka 2: Ljudje se odločajo za hišnega ljubljence zato, da imajo družbo.

Zakaj se ljudje odločimo imeti hišnega ljubljence?

Predpostavka 3: Po mnenju vprašanih, ljudje hišne ljubljence dojemajo kot naše prijatelje, in zanje tudi skrbijo.

Ali so hišni ljubljenci postali naši prijatelji, ali gledamo nanje kot na hišne živali kot na splošno?

2 PREGLED OBJAV

2.1 Hišni ljubljenci

Da bi ugotovil kdo vse spada med hišne ljubljence sem poiskal definicijo. Hišne živali so vrste živali, ki spremljajo svoje lastnike ali fizično osebo, ki je v imenu lastnika odgovorna za te živali med premikom, in ki niso namenjene za prodajo ali prenos na drugega lastnika. Po Uredbi (ES) št. 998/2003 so hišne živali psi, mačke in beli dihurji, nevretenčarji (razen čebel in rakov), okrasne tropske ribice, dvoživke, plazilci, ptice (vse vrste razen perutnine, ki jo pokrivata Direktivi Sveta 90/539/EGS in 92/65/EGS), glodavci in kunci. (http://www.vurs.gov.si/si/za_prebivalce_in_pravne_osebe/mednarodne_zadeve/hisne_zivali/)

Slika 1: Hišni ljubljenci

(vir:

http://www.vurs.gov.si/si/za_prebivalce_in_pravne_osebe/mednarodne_zadeve/hisne_zivali/)

Ko se odločamo za ljubljenco moramo dobro premisliti. Po besedah O’Neilla (1999) mora biti odločitev zanj trezna in premišljena. Lastništvo živali je velika odgovornost, saj v gospodinjstvo sprejmemo živo bitje, ki bo vse svoje življenje v veliki meri odvisno od nas. Mi bomo odločali, če bo neka žival imela čudovito življenje, samo srednje dobro ali pa bo životarila.

Da ne bi bili nesrečni z ljubljencem in on z nami, je pomembno, da se za žival odločamo

glede na potrebe posamezne živalske vrste in glede na naš življenjski slog. Priporoča da izberemo tako žival, ki se bo lepo vključila v naše življenje, ne da bi se morali pretirano prilagajati. Seveda vsako sobivanje zahteva neko mero prilagajanja, a če recimo nismo ravno ljubitelj/ljubiteljica gibanja v naravi v vseh letnih časih, potem pes, ki potrebuje veliko gibanja, ni prava izbira.

Ohl in Endenburg (2008) priporočata, da preden se slepo zaletimo v nakup ali posvojitev kateregakoli "luštkanega bitja s takoooo lepimi očmi", raje premislimo o naslednjih zadevah:

- ali imamo dovolj bivalnega prostora za to žival,
- ali ji bomo lahko omogočili dovolj gibanja,
- ali bo pri nas dobivala primerno hrano,
- kakšna je pričakovana življenjska doba te živalske vrste,
- kam bomo dali žival v času dopusta ali če slučajno zbolimo,
- kako bomo poskrbeli za preprečevanje kotitve nezaželenih mladičev,
- katere so najpogostejše težave, ki jih imajo ljudje ob bivanju s to vrsto in ali smo se sami pripravljene spopasti z njimi,
- kako bomo zagotovili, da naš ljubljenc ne bo moteč za okolico,
- ali bomo zmogli stroške finančnega vzdrževanja živali,
- katere so redne veterinarske storitve, ki jih ta vrsta potrebuje in ali je to v našem dosegu,
- ali se vsi v gospodinjstvu strinjajo s prihodom novega družinskega člana.

O'Neill (1999) pa dodaja, da se nikar ne odločamo za žival na hitro, pač pa si vzemimo čas za premislek, saj gre za odločitev, ki bo vplivala na naše življenje za nekaj prihodnjih let.

2.2 Pes kot najbolj pogost hišni ljubljenc

Slika 2: Saba

Ko sem iskal literaturo sem našel največ gradiva o psih. Zanje se ljudje največkrat odločamo, ko izbiramo hišnega ljubljenc. Po besedah O'Neilla (prav tam) pes ni samo človekov

najboljši prijatelj verjetno je celo njegov najstarejši prijatelj. Arheološki dokazi pričajo, da je bil pes prva udomačena žival. Na vsem svetu je poznanih okoli 400 pasjih pasem. Veliko jih morda ne bomo nikoli videli, ker so izredno redke ali so zastopane le v njihovih domačih deželah. Nekatere pasme, kot sta na primer staroangleški beli terier in valižanski pastirski pes pa bodo morda kmalu izumrle.

2.2.1 Psi skozi čas

Slika 3: Psi skozi čas

Prav tako kot mačke, medvedje in ostale današnje mesojede živali imajo tudi psi svojega prednika v miacidu, podlasici podobni živali, ki je živela pred kakimi 60 milijoni let. Rod psov se je potem nekako začel razvijati pred 20 milijoni let s *Cynodictusom*, potomcem miacida, ki je bil podoben mungu. Razvoj se je nadaljeval in prva najstarejša vrsta sorodnikov je bila *Hesperocyon*. Zgodnji predniki psov današnjim psom niso bili preveč podobni. Bežeči po gozdnih tleh ali celo plezajoči po drevesih so razvili hitrost, da so stekli za plenom, ali razvijali lovske navade današnjih psov. A v času pred sedmimi do petimi milijoni let se je *Hesperocyon* začel razvijati v pravega psa. Druge veje so se razcepile na sorodnike današnjega psa in volkove mednje štejemo tudi lisice in bližnje sorodnike, kot je rakunji pes. Najstarejši zapisi o psih segajo celo 10.000 pr. n. št. Sedanje raziskave pa dopuščajo možnost, da so bili psi kot ljubljenci prisotni še mnogo prej in da ima tri četrtine psov, ki živijo še danes, svojega prednika v volkulji, ki je živela pred 100.000 leti. Tako nekateri znanstveniki trdijo, da so se volkovi prav v času, ko so se začeli družiti z ljudmi, začeli preoblikovati v pse. Danes so volkovi redki medtem ko so psi postali srečna zgodba. Človek je udomačil volka, prednika vseh psov, ko je le-ta premostil pregrado med seboj in človeško naselbino. Čez leta so sorodniki teh udomačenih volkov postali drugačni. Glavna sprememba je bila bolj v njihovem značaju kot pa v izgledu: pes je bil pravzaprav volk, ki ni nikoli odrastel in je ostal odvisen os svoje družine. Naslednja sprememba so bili psi različnih oblik in velikosti. »pasmi«, kot sta na primer hrt in mastif, sta se razvili pred približno 4000 leti.

Vsi psi so bili nekdanji mešanci. Največ osnovnih pasem, ovčarjev, mastifov, lovskih psov, ljubljencov in tako naprej se je pojavilo že v rimskih časih. Psi z rodovniki, kot jih poznamo

danes, ko so vsi psi iste pasme videti popolnoma enaki, pa se niso pojavili prej kot v 19. stoletju, takrat so začeli pse razkazovati na razstavah. Vendar pa s tem pravila niso ostala zapečateni. Pojavila se je potreba po natančnejših pravilih o zunanjih podobi določene pasme in potem po rodovniških pasmah, kakršne poznamo danes.

Skozi stoletja je človek izrabljaj pasjo prilagodljivost in ustvaril različne pse za različna opravila, na primer za lov, čuvanje doma ali živine. Tako danes poznamo pse s čokati ali kot hodulje tankimi nogami, zelo poraščene ali popolnoma brez dlake, z dolgimi ali potlačenimi smrčki, navpičnimi ali ohlapnimi ušesi. Vendar pa katera koli vrsta je, pes je že od nekdanj človekov največji prijatelj (prav tam).

2.2.2 Življenje s psom danes

Ohl in Endenburg (2008) pravita da je pomembno, da si preden izberemo psa, predstavljamo, kaj pravzaprav iščemo. Pri tem veliko vlogo igrajo življenjske navade družine in tudi značaj ter potrebe psa. Smo športna družina, ki bo pogosto in veliko hodila na sprehode s psom? Živimo v mestu ali na podeželju? Nas ne moti, da bomo morali psa pogosto krtačiti? Če si jasno odgovorimo na ta vprašanja, vemo, kaj želimo od psa in kaj pes pričakuje od nas. Sledeči korak je, da se pozanimamo o različnih pasmah psov. O vsaki pasmi obstajajo knjige, v katerih najdemo njihove najpomembnejše lastnosti. Tudi na spletu najdemo veliko informacij, vendar se je treba prepričati, če so te informacije utemeljene in verodostojne.

Slika 4: Krtačenje psa

Pogosto se pri izbiri psa odločimo za modne pasme. Bodisi za velike bernardince, živahne in razmeroma zahtevne dalmatince, prikupne, a precej glasne, malce trmaste in bojevite terierje ali pa za prikupne mešančke neznanega porekla, ki so se skotili kdove kje ali pa smo si ga omislili v zavetišču. Pes, ki bo živel z nami v urbanem okolju, naj ne bo prevelik, ne preveč glasen, naj bo prijaznega videza, nikakor ne strašljiv do okolja, do ljudi in živali mora biti prijazen.

Čprav imamo hišo z varno in dovolj visoko ograjo, naj pes v naši odsotnosti ne ostane sam na vrtu, ampak naj bo v hiši oziroma v pesjaku. Vrt je lahko torej le občasna oblika bivanja, saj tudi pes, ki živi na vrtu, potrebuje svoje ljudi in sproščujoč sprehod (Vidič 2009).

Če so v družini otroci je tudi pomembno, da pred prihodom našega hišnega ljubljénčka dobro premislimo. Če je pes že pri nas in ne vemo kako se bo razumel z otroki Ohl in Endenburg (2008) pravita da moramo to obvezno izvedeti. Psa naj peljemo tja kjer je veliko otrok, ter opazujemo njegove odzive. Povabiti je dobro tudi družine z otroki k sebi domov, kajti tam se psi pogosto obnašajo povsem drugače kot zunaj. Preden družina kupi psa, se je potrebno pogovoriti z otroki, kakšne dolžnosti bodo imeli pri skrbi za psa. Pri tem naj bodo po njenem mnenju starši kar se da natančni.

Slika 5: Druženje s psom

Otroci in psi lahko skupaj veliko doživijo, vendar se to ne zgodi samo od sebe. Ena najlepših izkušen v sobivanju s psom je, da se ga naučimo razumeti. Kako se pes »pogovarja« z nami? Otroci se morajo naučiti, da se pes sporazumeva z govorico telesa. Otroci ki imajo stik s psom, se morajo, če želijo vzpostaviti uspešen odnos s psom, vživeti v psa. Posledica učenja vživljanja v drugo živo bitje je največkrat, da se otrok vživi tudi v druge otroke celo v odrasle (nauči se ugotoviti, ali so druga bitja vesela, žalostna in kako to vpliva nanj) (Ohl, Endenburg, 2008).

Ko se odločamo za psa, je potrebno razmisliti tudi ali želimo mladička ali odraslega psa. Tako nakup mladiča kot odraslega psa ima svoje prednosti in slabosti. Mladički so zelo ljubki in zbujajo naš zaščitniški čut. Če se odločimo za mladička, pazimo na to, da ga iz legla ne vzamemo prekmalu. Za seboj mora imeti t. i. socializacijsko dobo, ki je pri različnih pasmah različno dolga (približno 10 do 12 tednov). Tudi nakup odraslega psa ima prednosti. Največkrat je odrasel pes že navajen čistoče ter včasih že zelo dobro vzgojen. To je za manj izkušene lahko pomemben vidik. Poleg tega lahko pridobimo že več informacij o značaju psa, in tako lažje ocenimo, če takšen pes spada v našo družino (prav tam).

Sami se moramo odločiti, ali bomo izbrali samčka ali samičko, mladiča ali odraslega, čistokrvnega psa ali mešanca. Vsak od njih je lahko prijazen ljubljénček. Mešanci včasih niso dobrega zdravja, če pa se odločimo za čistokrvnega, se moramo seznaniti z možnimi rodovnimi težavami in ugotoviti, ali je pasma opravila vse zdravstvene teste, in je torej popolnoma zdrava. Mladiči so prikupni, a zahtevajo mnogo truda, odrasli psi pa so značajske že oblikovani, a imajo lahko že utrjene slabe navade. Naš novi prijatelj bo morda z nami preživel nadaljnjih 10 ali 20 let, zato moramo izbrati previdno (O'Neill 1999).

Ko se vprašamo zakaj se ljudje odločimo imeti psa, najdemo več odgovorov. Po mnenju O'Neilla tudi zato ker nas pes bolj kot katerikoli hišni ljubljencek potrebuje. Brez naše družbe in pozornosti bi bil nesrečen in bi se začel neprimerno vesti. Naša naloga je, da ga vpeljemo v svoj svet in ga naučimo, kako se je treba vesti. Pravzaprav bolj kot mu bomo pomagali, da bo užival življenje, bolj bomo uživali z njim! Mnogim ljudem zadostuje že to, da jim pes dela družbo. Za tiste, ki ljubijo izzive, pa je na voljo veliko vznemirljivih aktivnosti, v katerih lahko sodelujejo skupaj s psom. Teh je celo vrsto: od razstavnih dejavnosti do treninga poslušnosti ali še bolj energičnih tekmovalnih zvrsti kinologije, kot sta agility in flyball (lovljenje izstreljenih žog). Za kar koli se že odločimo, vadba bo zabavna za našega psa-hobi, ki ga deli z nami ima rajši kot dolgočasne lekcije. Hvaljenje in nagrade s priboljški so veliko učinkovitejši kot brce in oštevanje. Učne ure naj bodo kratke in preproste, prvo vajo ga naučimo dosledno, preden se lotimo naslednje (prav tam).

Eden od pomembnih razlogov, zakaj si omislimo psa, je po Vidič (2009) želja, da nas bo nekdo »peljal na sprehod«. Večina psov gre s svojim človekom zelo rada v naravo. Seveda pa so psi silo prilagodljive živali. Če kakšen dan celo več dni ne gredo na daljši sprehod, ne imejmo slabe vesti. Sprehod ni le razgibanje, ampak je tudi aktivno druženje s štirinožnim prijateljem, čas za vzgojo in učenje, pa tudi čas, ko kuža spoznava okolje in se nanj odziva. Zavedati se moramo, da se pes v naravi ne giblje kontinuirano, temveč je njegovo gibanje sestavljeno iz teka, hoje in počivanja.

Če imamo doma psa moramo razmisliti tudi o tem kje bo med počitnicami. Bo z nami ali ga bo kdo čuval. V počitniški ponudbi najdemo veliko možnosti kjer je lahko pes z nami. Na spletnih straneh kjer ponujajo apartmaje najdemo tudi ponudbe kamor lahko sabo peljemo tudi hišne ljubljence. Tudi v Sloveniji najdemo nekaj hotelov, v katerih so lahko hišni ljubljenci z nami. Seznam takšnih hotelov lahko najdete na naslednji spletni strani: <http://www.mojpes.com/pasji-info/psi-dobrodosli/>.

V primeru, da psa ne moremo vzeti s sabo na počitnice, v primeru da ga ne moremo dati komu v varstvo, ga lahko damo v hotel. Po poročanju spletnega portala www.rtv.slo je tovrstnih hotelov v Sloveniji okoli deset, razpršeni pa so po vsej državi. Če torej odhajate na dopust, svojega psa pa ne morete vzeti s seboj, obenem pa nima kdo paziti na njega, ga lahko odpeljete v pasje hotele v Dramljah pri Celju, Lukačevcih pri Moravskih Toplicah, Škofjo Loko, na Blejsko Dobravo, v Novo Gorico, Jurklošter in Podmolnik pri Ljubljani (<http://www.rtv.slo.si/slovenija/pasji-hoteli-med-10-in-15-evri-na-dan/207886>).

2.3 Mačke

Morda se vam zdi, da svojo mačjo prijateljico najverjetneje poznate do zadnje dlake, a vedno obstajajo stvari, ki jih še ne veste.

Na spletni strani <http://med.over.net/forum5/read.php?44,8195936> lahko najdemo nekaj zanimivih mačjih dejstev, ki vas bodo morda presenetila.

Mačke se med seboj sporazumevajo s smrčkom. Če imamo doma več mačk, lahko opazimo da se radi dotikajo z nosom. Na ta način se sporazumevajo, največkrat pa se s smrčki dotikajo takrat, ko se nekaj časa niso videli. Mački, ki živijo skupaj, se dobro poznajo, a z dotikom smrčka o svojem "sostanovalcu" izvedo, kje je bil, kaj je počel in kako se počuti. To je njihov poseben način komunikacije.

Raje imajo otroško govorico. Mačkom naj bi bilo bolj všeč, če se z njimi pogovarjamo kot z otrokom. To jim je ostalo še iz dni, ko so bili še mladički in ste se z njimi pogosteje igrali. Z drugimi mačkami pa se raje sporazumevajte z bolj globljim glasom in bolj "odraslo" govorico.

Slika 6: Maček Coli

Mačke in čokolada ne gredo skupaj. Tako kot psom tudi mačk ni pametno hraniti s čokolado. Zaradi nje jim je lahko zelo slabo, če pa ima žival že tako občutljiv želodec, lahko povzroči tudi smrt.

Mačke ne dremljejo vedno. Znano je, da mačke raje dremljejo kot spijo, a če so preveč utrujene, zajadrajajo v globok spanec. Tako kot ljudje, mačke lahko spijo zelo trdno in tudi sanjajo. Prav tako tudi one doživljajo spanje REM, v katerem se oči sunkovito premikajo, hkrati pa se krčijo blazinice na tačkah ter obrazne mišice.

Raje imajo pozitivno učenje. Mački ne razumejo kazni kot ljudje ali psi. Če je vedenje naše mačke zgledno in nas uboga, ga nagradimo z mačjimi priboljški in nadvse nam bo hvaležna.

Zobe si mačke čistijo s surovim mesom. Če bomo svoji mački vsak dan privoščili nekaj koščkov surovega mesa, bomo njegovim zobem in dlesnim naredili veliko uslugo. Najboljše meso za njihove zobke je perutnina, kunčje meso ali govedina brez kosti.

Obožujejo sonce. Ste se kdaj spraševali, zakaj mački kljub gosti dlaki dolgo zdržijo na soncu in zakaj dobro prenašajo vročino? Za to se lahko zahvalijo svojim prednikom, ki so živeli v puščavi in so bili vajenih visokih temperatur in nenehnega sonca.

Mački ne marajo gledanja neposredno v oči. Če mačko nepremično gledamo v oči, bo to razumela kot grožnjo. Ko mački z nekom naredijo očesni stik, najprej pomežiknejo, nato pa zožijo oči. S tem dajo vedeti, da ne predstavljajo grožnje.

Predeje ni vedno dober znak. Mačke ne predejo le, kadar jim je udobno ali pa so srečne. Predejo tudi, kadar jih kaj boli, so pod stresom ali prestrašene. Če svojega mačka poznamo dovolj dobro, bomo znali ločiti, kdaj je njegovo predeje posledica veselja in kdaj je z njim nekaj narobe. Predeje ostaja skrivnost. Znanstveniki še vedno ne vedo, kako mački pravzaprav predejo. A večina je prepričana, da izvira iz kardiovaskularnega sistema in ne iz grla.

Slika 7: Mačka

2.4 Zajci

Zajčki so lahko odlični hišni ljubljenci. So zelo čiste živali in brez problema se jih da naučiti, da za svoje potrebe uporabljajo svoje zajčje stranišče. So zanimive in učljive živali, ki obožujejo našo družbo. Vendar pa je potrebno vedeti nekaj stvari, preden se odločimo, da naš novi družinski član postane zajček. Na spletni strani <http://www.zoorex.si/zoorex/male-zivali/zajcek-kot-hisni-ljubljenec/> lahko najdemo informacije o zajcih in izvemo tudi da hišni zajčki niso vedno najboljša izbira za hišnega ljubljence.

Slika 8: Zajčka

Ne marajo dvigovanja v naročje in se tega velikokrat ustrašijo, tako da pričnejo brcati, gristi in podobno. Ob tem lahko poškodujejo tako nas kot sebe. To je eden izmed razlogov, zakaj zajček mogoče ni idealna hišna žival za majhne otroke, ki svoje kosmate ljubljence zelo radi crkljajo, stiskajo in jih dvigujejo k sebi. Zajčki potrebujejo kar nekaj časa, da se sprostijo in jih je udobno v družbi ljudi. To lahko zahteva kar precej potrpljenja, kar pa je včasih majhnemu otroku težko dopovedati. Zajčku je potrebno priskrbeti pravilno prehrano in redno čiščenje kletke oziroma njegovega bivališča. Vsekakor pa so zajčki lahko zelo primerne živali za starejše ljudi ali pa bolj mirne otroke.

Zajčki lahko marsikaj tudi zelo hitro uničijo. Spadajo v skupino glodavcev in radi žvečijo vse možne stvari. Žal pa ne poznajo razlike med žvečenjem ustreznih in neustreznih stvari, kot so električni kabli, pohištvo in knjige. Takšne stvari moramo v stanovanju ustrezno zaščititi in jih narediti nedosegljive za našo kosmato kepico. Zajčku raje ponudimo dovolj igračk za žvečenje, tako da se bodo večino časa zamotili z njimi. Ne kastrirani kunci ponavadi tudi označujejo svoje ozemlje. Tako samce kot samičke je potrebno kastrirati. To bo zmanjšalo tveganje za označevanje, prav tako pa je kastrirane zajčke lažje naučiti uporabe njegovega stranišča. Kastracija prav tako zmanjšuje agresivnost in težnjo po žvečenju. Primeren čas za kastracijo je v starosti med 4. in 6. mesecem.

Hišni zajčki oziroma kunci so rastlinojedci. Večina lastnikov domačih živalih so seznanjeni s psi in mačkami, ki jedo hrano iz konzerv ali pa brikete. Kunci bodo potrebovali seno in sveže brikete, namenjene posebej njim. Prav tako pa jim je potrebno vsak dan dati tudi nekaj sveže zelenjave.

Slika 9: Zajček med hranjenjem

Zajčki in njihove najpogostejše zdravstvene težave. Tako kot večina hišnih ljubljencev, tudi hišni zajčki potrebujejo redne preglede pri veterinarju. Predolgi zobje, težave s tačkami, prebavne težave in bolezni dihal so najpogostejše zdravstvene težave hišnih zajčkov. Težave so pogostejše pri zajcih, ki nimajo ustreznega bivališča in ustrezne prehrane.

Zajčki se morajo gibati. Zajčki ne smejo biti izolirani v majhni kletki, pač pa jim mora biti dovoljeno in omogočeno, da se vsak dan ustrezno razgibajo in malce potekajo po stanovanju. Hišni zajčki zahtevajo kar precej vašega časa. Vsako dnevno je potrebno skrbeti za njegovo hrano, svežo vodo in čisto kletko. Če želimo preprečiti debelost, h kateri je nagnjena večina odraslih kuncev jih moramo hraniti zmerno, dvakrat na dan. Ne smemo jim pustiti, da bi imeli hrano neprestanoma na zalogi. Zajčki potrebujejo precej dnevne pozornosti, kot so osnovna nega in pa preprosto človekova bližina. Zajčki so precej družbene živali in ne prenesejo izolacije. Tako kot psi in mačke, lahko tudi zajčki živijo kar precej dolgo, ampak le, če za njih primerno skrbimo.

Zajčki so lahko različne velikosti, različnih pasem in različnih osebnosti. Tako kot velja za večino domačih živali, imajo tudi kunci svoje osebne lastnosti. Osebnost je odvisna predvsem od njihove socializacije z ljudmi, in ni toliko pogojena z njihovo pasmo ali velikostjo.

Ne glede na to, da s hišnimi zajčki ni tako zelo malo dela kot je na prvi pogled za videti, so po mojem mnenju prekrasne in najbolj ljubke hišne živalce. Tudi mi imamo zajčico, ki sliši na ime Nely. Neverjetno je, kako ti takšna majhna živalca lahko polepša dneve, ter ti vedno znova in znova na obraz riše nasmeh.

2.5 Želve

Nobene vodne želve ne moremo imeti v plastični banji. Celó v vrtnem ribniku težko. Za rumenovratko velja da mora imeti velikost akvaterarija: 150x50x60 cm. (450 l), vodni del mora imeti volumen najmanj 400 litrov. Za želvo je bolj primeren zunanji ribnik.

Slika 10: Želva

Ker je EU prepovedala samo uvoz želv rdečevratk, ne pa drugih vrst in podvrst sklednic iz družine Emyidae, so se pojavile v zootrgovinah po Evropi t.i. "rumenovratke" (več sorodnih vrst). Lahko gre za okrasno želvo (*Chrysemys picta*) iz Južne Kanade, ki je bolj prilagojena na mraz in zato bistveno bolj nevarna za našo avtohtono močvirsko sklednico, našega močno ogroženega močvirskega viteza . V ZDA je zakonsko prepovedano prodajati želve rdečevratke, ki so manjše od 10 cm. Vse "okrasne želve" so podobno kot rdečevratke neprimerne za začetnike in zaradi nevarnosti okužbe s *Salmonello* neprimerna žival za otroke

v stanovanju. Zanje velja naj jih ne kupujemo, če nimamo pogojev, čeprav se nam zdijo mladički še tako ljubki.

Življenjska doba želve je od 25 do 100 let.

V družini zaklepnic, Kinosternidae se nahaja nekako 20 vrst (rod *Kinosternon* 16 vrst in rod moškatnice, *Sternotherus* 4 vrste) relativno majhnih vrst vodnih želv, ki ostanejo majhne, redko dosežejo 15 cm dolžine, v akvateraristiki najbolj običajne vrste zrastejo samo le do 12 cm! V tujini so znane tudi kot Mud ali Musk turtels oz. Schlammschildkröten po nemško. Žal so za razliko od velikih sorodnic, kot so najbolj znane rdečevratke ali rumenovratke, majhne želve zaklepnice neizrazitih barv in so tudi bolj plašne oz. se rade skrivajo. Vendar je dejstvo, da so zaradi svoje velikosti oz. majhnosti (so v povprečju za polovico manjše od pisanih gizdavih želv) bistveno bolj primerne za gojenje v ujetništvu. Ko so v ZDA sprejeli slavni "Four - inch Law" ali "The 4" Law" - ne sme se prodajati želv, ki so manjše od 10,2 cm, so se dejansko tam uveljavile med "ljubitelji", predvsem začetniki te simpatične vodne želvice. So zelo zanimive živalce z zanimivim obnašanjem. V ujetništvu doživijo ob pravilni negi neverjetno dolgo, od 50 - 60 let.

Najbolj pogosti in znani 2 vrsti v hobiju sta tripogasta zaklepnica, *Kinosternon bauri*, ki zraste do 12 cm in navadna moškatnica, *Sternotherus odoratus*, ki zraste do 13 cm.

Če se kaj prodaja kot vodna želva za začetnike, je treba poudariti, da to dejansko ne obstaja, saj nobena vodna želva ni za terarista začetnika, kaj šele za otroka, ki sploh še nima terarističnih ali akvarističnih izkušenj. Bi bile pa zelo pogojno to lahko vodne želvice zaklepnice in moškatnice ali moškatne želve imenovane.

Obstaja še nekaj zelo lepih in na ujetništvo odpornih vrst, ki ostanejo dovolj majhne, kot je recimo kitajska vrsta sklednice *Chinemys reevesii*, ki zraste običajno do 18 cm (samica redko do 25 cm); kanadska vrsta belopikaste sklednice *Clemmys guttata*, ki zraste do 13 cm; kitajska štirioka sklednica ali kitajska pavlinka vrste *Sacalia bealei* (Gray, 1831), ki zraste do 16 cm; ali mehiška vodna škatlarica vrste *Terrapene coahuila*, ki zraste do 17 cm ipd..

Slika 11: Želva rumenovratka

Ravno te, za gojenje v stanovanju pogojno primerne vrste so zelo redko naprodaj v zootrgovinah, ker so jih izpodrinile bolj barvite in razvpite rumeno/rdečevratke. Glede na vsa dejstva je tako stanje navadna sramota in ni v prid ugledu hobija v celoti. Posledično še neštete v naravno odvržene rumeno/rdečevratke delajo upravičeno slabo reklamo akvaristom.

Želve so kot hišne živali lahko primerne samo za izkušene terariste, ki so specializirani za to področje, ne pa predmet "široke potrošnje" (<http://med.over.net/forum5/read.php?44,4699358>).

2.6 Hišni ljubljenci kot naši prijatelji

Pes ni samo najboljši človekov, ampak predvsem tudi otrokov najboljši prijatelj. Zaradi brezmejnne naklonjenosti brez predsodkov, ki jo otrok spozna prek psa, je pes neprecenljiv tovariš ter predstavlja veselje in žalost. Tako globok odnos in prijateljstvo sta pridobitev tako za otroka kot za psa, saj so otroci pogosto v igri neutrudljivi tovariši, se ne obremenjujejo s tem, da jih je pes umazal, ter so pripravljeni na neomejeno naklonjenost (Ohl, Endenburg, 2008).

Slika 12: Pes - moj prijatelj

Pes kot človekov najboljši prijatelj čedalje pogosteje živi z nami v hiši. Vidič (2009) meni da je za življenje v hiši primerna večina psov. meni tudi, da je nedvomno najbolje če pes, ki ima danes drugačno vlogo kot nekoč, živi skupaj z vami.

Sploh če pes, ali kateri drugi hišni ljubljenc živi z nami v hiši je pomembno da se razumemo. Psi se po O'Neillovih (1999) besedah zelo trudijo, da bi nas razumeli, mi pa jim pri tem lahko pomagamo tako, da poskušamo razumeti njihov jezik po obrazni mimiki in drži telesa pa tudi po njihovem glasu. Prijateljsko mahanje z repom ali godrnjanje z zaprtim gobcem je lahko razumeti, zato se mnogi lastniki hitro naučijo prepoznavati njihove poteze in izražanje. Na pasjem obrazu je lahko opaziti veliko izrazov. Nekateri psi se celo naučijo posnemati človeški nasmeh, tako da ustnice potegnejo nazaj in pokažejo zobe kot ljudje.

Včasih slišimo, da smo hišnega ljubljenca kupili zaradi otrok ali pa za družbo starim staršem. po Ohlu in Endenburgu (2008) veliko otrokom pes pomeni tudi neke vrste zaupno osebo. Nekdo, ki je za otroka vedno tam in ga brez predsodkov sprejema takšnega, kot je. In če pes išče otrokovo bližino in se pri njem crklja, otroku daje občutek, da ga razume vsaj eno

bitje na svetu. Vedno dobro dene imeti takšnega prijatelja. To še bolj drži, če ima otrok težave v šoli ali doma. V tem primeru je pes pogosto prvi, na katerega se otrok obrne, da bi našel čustveno oporo. Nepotrebno je omenjati, da pes ne more nadomestiti odnosa s starši, brati in sestrami. Raziskave so pokazale, da je pes lahko otroku celo tako blizu kot človeški član družine. Seveda naj bi se otrok ne navezal tako zelo na psa, da bi pri tem trpel odnos do ljudi.

Po mnenju Vidiča (2009) starejši, ki imajo psa živijo bolj polno in srečno življenje, predvsem pa nikoli niso osamljeni. Vseeno pa je potrebno biti pri odločitvi pazljiv, saj nekateri starejši podcenjujejo, drugi pa mogoče precenjujejo svoje sposobnosti. Kuža naj bo za starejšega sprostitev, nikakor ne obremenitev in nadlega.

Da so hišni ljubljenci postali naši prijatelji lahko sklepamo tudi po objavah v medijih. V različnih zgodbah se hišni ljubljenci enačijo z ljudmi. Zanje skrbimo kot za svoje otroke, jim kupujemo stvari, se pogovarjamo z njimi.

3 METODOLOGIJA

3.1 Vzorec

Glede na to da želim ugotoviti ali hišne ljubljence res sprejemamo kot hišne prijatelje, sem se odločil opraviti intervju z gospo zaposleno na veterinarski kliniki, predstavnico Društva za pomoč živalim Poživ Velenje, s prodajalko v trgovini z malimi živalmi in z gospo, ki ima domačo žival skozi celo življenje.

3.2 Metode dela

Da bi bolje spoznal temo življenja z domačimi živalmi, sem najprej pregledal literaturo. Glede na cilj in moje predpostavke, sem oblikoval raziskovalna vprašanja, ki so me vodila skozi raziskovanje. Podatke sem pridobil z intervjuji. Intervjuje pa analiziral in tako dobil odgovore na vprašanja.

3.2.1 Okvirna vprašanja za intervju

- Katero žival oziroma hišnega ljubljence imate vi, oziroma za katero žival se po vašem mnenju ljudje največkrat odločamo?
- Zakaj ste se vi zanjo odločili, in zakaj se ljudje odločimo imeti hišnega ljubljence?
- Kako vi skrbite za hišnega ljubljence in kako po vašem mnenju ljudje skrbimo zanje?
- Ali je vaša žival tudi vaš prijatelj? Zakaj?

4 IZSLEDKI IN RAZPRAVA

4.1 Najbolj pogosti hišni ljubljenci

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Najbolj pogosti hišni ljubljenci v družinah
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lastnica psa <p>»imam psa« »...že prej smo meli 17 let enega psa...«</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gospa z veterinarske klinike <p>»Pse, mačke, glodavce.«</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Predstavnica društva Poživ <p>»Naše pomoči so največkrat deležne muce in psi, pomagali pa smo tudi že malim glodalčkom, pticam, konjem, kravam in kozam.«</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gospa iz trgovine za male živali <p>»pse pretežno za pse« »pes pa štiri muce«</p>

Tabela 1: Najbolj pogosti hišni ljubljenci

Vsi vprašani imajo psa doma in tudi kot najbolj pogoste ljubljence v družinah vsi opažajo in prepoznavajo pse. Zatem muce, zajce in glodavce. Tudi v literaturi najdemo, da je najbolj pogost hišni ljubljencek pes.

4.2 Zakaj imamo hišne ljubljence?

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Motiv za hišnega ljubljencega
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lastnica psa <p>»Majo radi živali potrebujejo družbo, če zdej govorimo o hišnih ljubljencih, kot takih na nas prenašajo nekakšno energijo ne saj živali so precej znane po tem da ti tudi nudijo neko toplino oporo sploh kako se odzivajo na tvoja čustva kako sodijo ljudi rade te majo glih kakršnega koli si tako da jaz tudi mislim da znajo delovati pomirjujoče na človeka.«</p> <p>»Nasploh imam rada živali, še posebej pse. Že prej smo meli 17 let enega psa in mi je v bistvu všeč življenje s psom. Aktivnosti, ki jih skupaj preživljamo in tudi doma druženje nasploh z živalmi.«</p> <p>»Pri izbiri psa mogoče moraš upoštevati svoj življenjski slog, kje živiš zdaj, mali pes v stanovanju velik pes ni nujno da je tako marsikatera večja pasma rabi malo prostora malo gibanja ampak je pa pomembno da če si sam bolj lene sorte in ne greš tolikokrat ven da se ne gibaš ne hodiš okrog da si mogoče izbereš takšnega psa ki tudi ne potrebuje toliko gibanja po drugi strani če si pa športnik oziroma se rad ukvarjaš z gibanjem zunaj si pa tudi ne privoščiš psa ki ima majhne noge bolj okrogle oblike pa ki ti nebo mogel slediti, ne tako da se je treba malo prilagodit, tudi cenovno zdaj nekatere pasme potrebujejo res nekaj več nege več stroškov s tem da ti to ni tisto kar</p>

si želi in kar ne zmoreš potem greš po tako pasmo ki ti ustreza tebi in tvojemu življenjskemu slogu.«
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gospa z veterinarske klinike <p>»Ker imajo čas, ker si želijo odnos imet z nekom ki pač ni človek, da lahko na nekakšen drugačen način pokažejo ljubezen oziroma prijateljstvo ne, ker pač žival je čisto nekaj drugega kot človek.«</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Predstavnica društva Poživ <p>»Večina se odloča za psa ali mačko oz. za kakšnega od manjših glodalcev. Odločitev je ponavadi pogojena s časom, financami in prostorsko razpoložljivostjo. Veliko vlogo ima tudi sama zahtevnost oskrbe živali. Bolj kot je žival zahtevna glede oskrbe (primer: eksotične živali), manjše število ljudi se odloči zanjo.«</p> <p>»Preden se odločimo za žival, moramo dobro premisliti kakšne so naše zmožnosti, glede financ, časa in znanja. Zavedati se je potrebno, da je žival živo bitje s svojimi vsakodnevnimi potrebami, da nekatere vrste živijo vrsto let in da nas potrebujejo vse svoje življenje. Ko vemo, da bomo za žival lahko kvalitetno in odgovorno poskrbeli, takrat je pravi čas zanjo.«</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gospa iz trgovine za male živali <p>»Zaradi osamljenosti, večje potrebe po gibanju, pač večinoma sta ta dva razloga, pa zaradi otrok tudi ne. Pa da imajo družbo in da se naučijo odgovornosti.«</p> <p>»Ubistvu dve sem posvojila, trije so pa kr pršli pač niso imeli doma pa so kr pršli.«</p>

Tabela 2: Motiv za hišnega ljubljénka

Na vprašanje so intervjuvani odgovorili različno. V nekem delu podobno, spet drugje ne. Lastnica psa meni, da se ljudje največkrat odločijo za hišnega ljubljénka zato, ker rabijo družbo, jih imajo radi, zato ker na nas prenašajo nekakšno energijo, saj so živali precej znane po tem, da ti tudi nudijo neko toplino, oporo, sploh kako se odzivajo na naša čustva, kako sodijo ljudi, rade nas imajo kakršni koli smo in na tak način lahko delujejo pomirjujoče na človeka. Gospa iz veterinarske klinike pa meni, da se zanje odločimo zato, ker imamo čas, ker si želimo imeti odnos z nekom, ki ni človek, da lahko na nekakšen drugačen način pokažemo ljubezen oziroma prijateljstvo, ker žival je čisto nekaj drugega kot človek. Predstavnica društva Poživ meni, da je odločitev ponavadi pogojena s časom, financami in prostorsko razpoložljivostjo. Meni, da ima veliko vlogo tudi sama zahtevnost oskrbe živali. Bolj kot je žival zahtevna glede oskrbe (primer: eksotične živali), manjše število ljudi se odloči zanjo. In na vse zadnje, gospa iz trgovine za male živali je pripomnila, da je motiv osamljenost, večja potreba po gibanju in zaradi otrok, da bi se naučili odgovornosti.

4.3 Hišni ljubljenci – naši prijatelji?

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hišni ljubljénček kot prijatelj
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lastnica psa <p>»Ja seveda je saj glede na to da cele dneve skupaj preživiva hodima na sprehode se druživa, z mano gre povsod kjer lahko, ja mogoče celo včasih več kot prijatelj ne bolj kot otrok saj moraš skrbeti za njega večino časa.«</p> <p>»... načeloma pa sma bolj ko ne ves dan skupaj...«</p> <p>»Z mano v bloku živi«</p>

»ime mi je bilo všeč ker mislim da ji zelo ustreza, glede na karakter.«
»ja eno so tiste osnovne stvari hrana cepljenje zdravniška oskrba če jo potrebuje prostor kjer je žival po tem so pa se druge stvari omogočenje veliko gibanja druženja da se socializira tako da v bistvu kar zavzame dobršen del mojega življenja.«
»v hotelih so zdaj večina prilagojenih da ga lahko s seboj v apartma vzameš drugače a tudi je treba pač poiskati.«

▪ **Gospa z veterinarske klinike**

»Operiramo živali zdravimo tako kot je bolnica za ljudi je pa tudi za živali. In pa da so pri nas tudi stacionirane in se pri nas zdravijo«
»Ja sorazmerno dobro zdaj pač tisti ki pripeljejo h veterinarju tisti ki pa ne jih pa tudi ne skrbi a so bolne ali ne, in mislim da tisti ki jih pripeljejo skrbijo torej sorazmerno.«
»Ja men se zdi vredno ampak j pa kar nekaj primerov ko si kupijo psa ker nimajo otroka in pač preveč skrbijo za njega. Nekje mora biti meja je pa boje da so kot prijatelji kot pa da je žival tam samo za to da ti čuva hišo ali pa samo zato da je tam ane.«
»Sigurno je treba gledat da ima vodo na razpolago da mu jo večkrat menjaš ker tudi ti si ne naliješ 1 liter vode pa jo piješ cel dan ane, hrano moraš gledati da jo pravilno doziraš da mu ne nasuješ celo vrečo hrane in da ima potem to za cel teden ane, zdaj odvisno od psa nekateri potrebujejo več nege nekateri manj če ima dolgo dlako mu je treba česati dlake in včasih tudi 2 krat na dan ane ker če je zavozlan mu ni všeč ane.«
»Pri tem ko si kupimo psa ko nam ne sodi h karakterju oziroma ko si ne preberemo karakteristike o njih ane ker ko si kupimo televizor si vedno preberemo navodila ane ko kupimo p psa nam je pa samoumevno da znamo zanj skrbeti. kar pa ne znamo.«
»Psička je Saba maček je pa Coni.«
»Ja jaz sem proti temu ane ker če imamo prostor da je na verigi imamo prostor za boks oziroma ograjeno okolico hiše ker se mi zdi to bolj primerno ker po navadi mu dajo 3-5 metrov dolgo verigo ane in to ni vredno ker potem se sprehaja po dvorišču gor pa dol ane ali ga vzgojimo tako da nas uboga pa da je lahka spuščeni ane da je socializiran kr največji problem je da niso socializirani ker jih ne spuščajo iz verig ane in to ni vredno.«

▪ **Predstavnica društva Poživ**

»Ki si prizadeva izboljšati stanje na področju zaščite živali (osveščanje, informiranje, izobraževanje, pomoč živalim, oskrba zapuščenih živali in iskanje novih namestitev zanje...).«
»Z včlanitvijo v društvo, z začasno namestitvijo živali, s posvojitvijo živali, z materialno (hrana, oprema za živali) ali denarno donacijo, s prijavljanjem primerov mučenja živali, z osveščanjem o pravilnem odnosu do živali inp...«
»V Velenju imamo tako kot večina drugih mest po Sloveniji veliko odgovornih in skrbnih lastnikov živali, žal pa se vedno najde kdo, ki za svojo žival skrbi slabo oz. jo celo zanemarja ali trpinči. Zato skušamo po svojih najboljših močeh izobraževati ljudi, da izboljšajo svoj odnos do živali oz. da tisti, ki poznajo posameznike, ki slabo ravnaajo z živaljo, takoj ukrepajo in o tem obvestijo pristojne službe.«
»Vsekakor. Večina svoje hišne ljubljence sprejema kot družinskega člana, prijatelja, zato tudi izguba le-tega ponavadi prinese v družino veliko žalost.«

▪ **Gospa iz trgovine za male živali**

»Predvsem na neke kolege prijatelje ubistvu so kr člani družine no tako da.«

»kot prijatelje ja«
»večina ja jih full fajn skrbi«

Tabela 3: Hišni ljubljencek kot prijatelj

Na vprašanje »Ali hišne ljubljence sprejemamo kot prijatelje ali samo kot živali«, so vse štiri gospe, ki sem jih intervjuval odgovorile z glasnim da. Lastnica psa je povedala, da je razlog to, da sta cele dneve skupaj s svojim ljubljencem, hodita na sprehode se družita, z njo gre povsod kjer lahko, ampak je pa tudi pripomnila, da včasih mogoče celo več kot prijatelj oziroma bolj kot otrok saj moraš skrbeti za njega večino časa. Gospa iz veterinarske klinike je povedala, da je razlog čas ki ga preživijo skupaj z ljubljenci, vsi stiki ki jih ima z živalmi, in na splošno to, ker jih ima rada. Predstavnica društva Poživ, pa je povedala da vsekakor. Večina svoje hišne ljubljence sprejema kot družinskega člana, prijatelja, zato tudi izguba letga, po navadi prinese v družino veliko žalost. Gospa iz trgovine pa je bila skromna a je povedala bistvo. Povedala je, da ljudje gledamo na naše hišne ljubljence, predvsem kot na kolege, prijatelje in družinske člane. Vse štiri gospe ki sem jih intervjuval, pa so tudi pripomnile da večina ljudi skrbi zanje dobro, res da je tu pa tam kakšen primer ki ni z »rožicami postlan«, ampak ne more biti vse tako lepo. Veseli pa me ugotovitev, da ljudje v Velenju in okolici, na splošno dobro skrbijo za živali.

5 SKLEPI

Ljudje se največkrat odločimo za psa.

Ljudje se za hišnega ljubljence odločimo predvsem zato, ker imamo radi živali, ker imamo veliko prostega časa, se radi gibamo in smo družabni ljudje.

Na hišne ljubljence gledamo kot na prijatelje, saj nas spremljajo skozi celo življenje, gredo z nami kamor pač lahko, zanje skrbimo vsakodnevno, jih imamo radi in so na splošno tako kot drugi naši prijatelji.

6 POVZETEK

Doma imam hišnega ljubljčka, pravzaprav dva - psa in zajca. Hišni ljubljčki so moji prijatelji, zato me je zanimalo, če je tako tudi pri drugih ljudeh. Ta moja radovednost me je motivirala za temo raziskovalne naloge – Hišni ljubljčki, naši prijatelji, ki nas spremljajo skozi življenje. Pomagajo nam v dobrih in slabih trenutkih, znajo nas nasmejati, »pocrkljati«, se z nami igrati, včasih pa nas znajo tudi razjeziti. Želel sem ugotoviti, ali hišne ljubljčke res sprejemamo kot naše prijatelje. Ugotoviti, kateri so največkrat prisotni v družinah, kako ljudje zanje skrbimo in zakaj se ljudje odločimo imeti hišnega ljubljčka. Da bi dobil odgovore sem vprašanja zastavil gospem iz trgovine za male živali, veterinarske klinike, Društva za pomoč živalim Poživ Velenje in lastnici psa. Ugotovil sem da imajo ljudje pogosto za hišnega ljubljčka psa, ker nas ta najbolje razume in nam daje veliko pozornosti in veselja. Vprašani so izpostavili, da se ljudje zanj odločamo, ker imamo radi živali, so nam všeč aktivnosti z njimi in ker želimo še nekomu nameniti pozornost in prosti čas. Veseli me tudi ugotovitev, da v Velenju in okolici lastniki hišnih ljubljčkov zanje skrbijo precej dobro.

SUMMARY

I have a pet; actually I have two pets - a dog and a rabbit. Pets are my friends, so I was wondering if that is true also for other people. My curiosity motivated me to choose the theme of a research work – Pets, our friends that are getting along with us through a life. They help us in good and bad moments, they can make us laugh, they cuddle us, play with us, but sometimes they can also make us angry. I tried to find out if we really treat pets as our friends. Which are the most common in families, how do we take care of them and why people decide to have a pet? To get all the answers I questioned ladies who work in a pet store, animal clinic, association for helping animals Poživ Velenje and a dog owner. I found out that the most common pet in a family is a dog because they understand us and give us a lot of attention and happiness. People I have spoken with also stressed out that we decide to get a pet simply because we love it, we like doing activities and finally we want to share attention and free time with it. I am glad to conclude that pet owners take care of pats pretty good in Velenje and its surrounding areas.

7 ZAHVALA

Rad bi se zahvalil ga. Karmen Mikek, ki je bila moja mentorica pri tej nalogi in mi je veliko pomagala, kaj pripomnila in mi skozi vso nalogo stala ob strani. Zahvalil bi se tudi vsem štirim intervjuvankam, da so si vzele čas in odgovorile na moja vprašanja. Prav tako pa bi se zahvalil družini, ki mi je stala ob strani v času izdelave naloge. Tudi vam spoštovani bralci in bralke hvala, ker ste si vzeli čas in prebrali, ali pa vsaj prelistali mojo raziskovalno nalogo – Če vas je moja naloga navdušila ali prepričala in se boste morda odločili za nakup, vam želim da boste tudi vi skupaj s svojim hišnim ljubljencem postali prijatelji.

8 LITERATURA:

8.1 Spletne strani:

- http://www.vurs.gov.si/si/za_prebivalce_in_pravne_osebe/mednarodne_zadeve/hisne_zivali/
- <http://www.mojpes.com/pasji-info/psi-dobrodosli/>
- <http://med.over.net/forum5/read.php?44,8195936>
- <http://www.zoorex.si/zoorex/male-zivali/zajcek-kot-hisni-ljubljencek/>
- <http://med.over.net/forum5/read.php?44,4699358>

8.2 Knjige:

- Mesec, B. (1997). Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Ohl, F., Endenburg, N. (2008). Pes in otrok: skupaj, srečno, v harmoniji. Ljubljana: Kmečki glas.
- O'Neill, A. (1999). Najlepša knjiga o psih. Tržič: Učila.
- Vidič, J. (2009). Življenje s psom. Ljubljana: Dedal

8.3 Fotografije:

- Osebni arhiv intervjuvanih
- Splet

9 PRILOGE

9.1 Intervju z lastnico psa

RK: katero žival oziroma hišnega ljubljence imate vi?

UK: Imam psa

RK: kako dolgo ga že imate?

UK: Živa je pri meni že 4 leta.

KM: Ali je mladič?

UK: ja dobila sem jo ko je bila stara 3 mesece.

RK: Zakaj ste se za njo odločili?

UK: Nasploh imam rada živali še posebej pse že prej smo imeli 17 let enega psa In mi je v bistvu všeč življenje s psom aktivnosti ki jih skupaj preživljamo in tudi doma druženje nasploh z živalmi.

RK: Ali mu je treba posvečati veliko pozornosti?

UK: ja kr rabi ja sicer rabijo en čas ko so sami ne vendar ga preživijo ampak načeloma pa sma bolj ko ne ves dan skupaj. Vse tisto nujno je potem pa še kaj več če želiš kaj delati z njo.

RK: kje pa žival živi z vami, ali zunaj?

UK: Z mano v bloku živi.

MK: katere pasme pa je?

UK: Mešanček je.

MK: Velik, majhen?

UK: majhen in ima 12 kil.

RK: kakšno ime ste zanjo izbrali in zakaj tako?

UK: kot sem že prej omenila živa, ime mi je bilo všeč ker mislim da ji zelo ustreza, glede na karakter.

MK: torej je karakter bolj živahen se rada igra?

UK: zelo živahna je ja skos v gibanju.

RK: kako rabite skrbeti za žival?

MK: kaj vse je pomembno ko ima človek psa, ko ga mate vi doma kaj vse morate z njim počet.

UK: ja eno so tiste osnovne stvari hrana cepljenje zdravniška oskrba če jo potrebuje prostor kjer je žival po tem so pa se druge stvari omogočenje veliko gibanja druženja da se socializira tako da v bistvu kar zavzame dobršen del mojega življenja.

MK: Ka pa je?

UK: je bolj ko ne vse sicer skoncentrirana je na brikete in konzerve dobi pa tudi kuhano hrano in priboljške tisto kar pa ne sme pač kuhano človeško hrano za nas pa načeloma ne.

RK: zakaj se ljudje po vašem mnenju odločijo z žival?

UK: majo radi živali potrebujejo družbo, če zdej govorimo o hišnih ljubljencih, kot takih na nas prenašajo nekakšno energijo ne saj živali so precej znane po tem da ti tudi nudijo neko toplino oporo sploh kako se odzivajo na tvoja čustva kako sodijo ljudi rade te majo glih kakršnega koli si tako da jaz tudi mislim da znajo delovati pomirjujoče na človeka

RK: ali menite da ljudje na splošno dobro skrbijo za hišne ljubljence?

UK: ja vsi najbrž ne glede na to kar se pojavlja po medijih pa da poznaš koga ki jim škoduje ane kr načeloma kolikor jih jaz poznam, je ja vse zadovoljivo. Se pa najbrž najde cel kup takšnih ko ne skrbijo dobro za jih.

RK: ali je živa tudi vaš prijatelj in pa zakaj?

UK: ja seveda je saj glede na to da cele dneve skupaj preživiva hodima na sprehode se druživa, z mano gre povsod kjer lahko, ja mogoče celo včasih več kot prijatelj ne bolj kot otrok saj moraš skrbeti za njega večino časa.

MK: ali je živa velik pes mali pes ali je to pomembno če živiš v stanovanju?

UK: aha ja pri izbiri psa mogoče moraš upoštevati svoj življenjski slog, kje živiš zdaj mali pes v stanovanju velik pes ni nujno da je tako marsikatera večja pasma rabi malo prostora malo gibanja ampak je pa pomembno da če si sam bolj lene sorte in ne greš tolikokrat ven da se ne gibaš ne hodiš okrog da si mogoče izbereš takšnega psa ki tudi ne potrebuje toliko gibanja po drugi strani če si pa športnik oziroma se rad ukvarjaš z gibanjem zunaj si pa tudi ne privošči psa ki ima majhne noge bolj okrogle oblike pa ki ti nebo mogel slediti, ne tako da se je treba malo prilagodit, tudi cenovno zdaj nekatere pasme potrebujejo res nekaj več nege več stroškov s tem da ti to ni tisto kar si želi in kar ne zmoreš potem greš po tako pasmo ki ti ustreza tebi in tvojemu življenjskemu slogu.

MK: kaj pa počitnice pa obiski pa vse te stvari doma je pa pes?

UK: ja to je pa tudi odvisno od vsakega psa posebej če so družabni sploh ni problema da nebi sprejemali drugih ljudi pri men pa je malo problem ker malo brani svoj teritorij malo se boji in je treba kr čuvat.

RK: kaj pa ko grete na morje a je težko dobit apartma?

UK: mislim da se na tem področju kar odpirajo vsako leto je več možnosti tudi v hotelih so zdaj večina prilagojenih da ga lahko s seboj v apartma vzameš drugače a tudi je treba pač poiskat.

MK: se pravi gre živa ponavadi zraven?

UK: če se le da če se pa nedajo pa čuvajo moji starši.

RK: ali bi mi mogoče lahko poslali kakšno fotografijo z vašo Živo, za v raziskovalno nalogo?

UK: ni problema lahko omejiš število.

9.2 Intervju z gospo iz veterinarske klinike

RK: kje ste zaposleni in v kakšnem stiku ste z živalmi?

N: zaposlena sem v veterinarski bolnici v Topolšici v kakšnem stiku sem ja pač delam z njimi pa se doma jih mam

RK: Kaj ste po poklicu

N: Po poklicu sem veterinarsko tehnik sem pa se doštudirala nekaj kar sploh ni v zvezi z živalmi

RK: kako dolgo že delate v veterinarski kliniki?

N: v veterinarski kliniki sem že 7 let

KM: kaj pa je najbolj pomembno tam?

N: ja operiramo živali zdravimo tako kot je bolnica za ljudi je pa tudi za živali. In pa da so pri nas tudi stacionirane in se pri nas zdravijo

RK: katere živali ljudje največkrat prinesejo?

N: ja pse, mačke, glodavce. Večje živali kot so krave in prašiči pa je specializirana druga klinika. Eksotične živali in plazilce pa vozijo v Ljubljano.

RK: za katero žival se ljudje največkrat odločijo?

N: za mačke in pa psa

RK: kako vidite da ljudje skrbijo za živali

N: ja sorazmerno dobro zdaj pač tisti ki pripeljejo h veterinarju tisti ki pa ne jih pa tudi ne skrbi a so bolne ali ne, in mislim da tisti ki jih pripeljejo skrbijo torej sorazmerno.

RK: zakaj pa menite da se ljudje odločajo za hišnega ljubljence?

N: ker imajo čas ker si želijo odnos imet z nekom ki pač ni človek da lahko na nekakšen drugačen način pokažejo ljubezen oziroma prijateljstvo ne ker pač žival je cisto nekaj drugega kot človek

RK: ali opazate da ljudje gledajo na živali kot na prijatelje ali kot samo na prijatelje?

N: kot na prijatelje.

KM: ali se vam zdi vredno da ljudje gledajo na živali kot na prijatelje ali ne?

N: ja men se zdi vredno ampak j pa kar nekaj primerov ko si kupijo psa ker nimajo otroka in pač preveč skrbijo za njega. Nekje mora biti meja je pa boje da so kot prijatelji kot pa da je žival tam samo za to da ti čuva hišo ali pa samo zato da je tam ane

RK: kaj je potrebno pri negi psa?

N: sigurno je treba gledat da ima vodo na razpolago da mu jo večkrat menjaš ker tudi ti si ne naliješ 1 liter vode pa jo piješ cel dan ane, hrano moraš gledati da jo pravilno doziraš da mu ne nasuješ celo vrečo hrane in da ima potem to za cel teden ane, zdaj odvisno od psa nekateri potrebujejo več nege nekateri manj če ima dolgo dlako mu je treba česat dlake in včasih tudi 2 krat na dan ane ker če je zavozlan mu ni všeč ane

RK: kje ljudje naredimo največ napak?

N: pri tem ko si kupimo psa ko nam ne sodi h karakterju oziroma ko si ne preberemo karakteristike o njih ane ker ko si kupimo televizor si vedno preberemo navodila ane ko kupimo p psa nam je pa samoumevno da znamo zanj skrbeti. kar pa ne znamo.

RK: ali imate tudi vi žival?

N: seveda

RK: kaj pa?

N: psa in mačko

RK: Kako jima je pa ime?

N: psička je Saba maček je pa Toni

RK: ali bi bilo možno da bi nam poslali sliko za v raziskovalno nalogo

N: ja vam lahko pošlem ja

RK: no hvala

KM: a kdaj zanemarimo tudi njegove potrebe zaradi pretirane ljubezni?

N: ja npr. da zaradi tega ko ležimo na kavču pa se nam zdi vredno da on leži zraven nas ane njemu bi bilo pa boljše da bi bil na sprehodu ali pa pač da bi se gibal ane in v tem primeru je primernejše imeti mačko.

KM: a pa lahka če je pes nas prijatelj je tudi iste stvari?

N: ne to pa ne. mora imeti prilagojeno hrano za to tu t je ker more dobit določeno mero mineralov in vitaminov ane in z domačo kuhano hrano mu te ga ne zagotovimo ane.

KM: torej krompir pa solata ne vela.

N: ne.

KM: a je pes lahko v stanovanju

N: seveda je lahko ampak mu je treba prilagodit ane

KM: kaj pa pes na verigi?

N: ja jaz sem proti temu ane ker če imamo prostor da je na verigi imamo prostor za boks oziroma ograjeno okolico hiše ker se mi zdi to bolj primerno ker po navadi mu dajo 3-5 metrov dolgo verigo ane in to ni vrede ker potem se sprehaja po dvorišču gor pa dol ane ali ga vzgojimo tako da nas uboga pa da je lahka spuščena ane da je socializiran kr največji problem je da niso socializirano ker jih ne spuščajo iz verig ane in to ni vrede.

9.3 Intervju s predstavnico društva za pomoč živalim

1. S čim se v vašem društvu ukvarjate?

Društvo POŽIV Velenje je neprofitna, nevladna organizacija, ki si prizadeva izboljšati stanje na področju zaščite živali (osveščanje, informiranje, izobraževanje, pomoč živalim, oskrba zapuščenih živali in iskanje novih namestitev zanje...). Društvo je aktivno predvsem na področju Velenja in njegove okolice, od 6.4.2012 pa tudi na področju zgornjesavinjske doline.

2. Koliko članov šteje vaše društvo?

Zaenkrat nas je 42.

3. Kako se lahko včlanimo v društvo, ali kako lahko na splošno pomagamo?

Včlanite se tako, da izpolnite pristopno izjavo v papirni ali elektronski obliki ter plačate letno članarino. Mladoletne osebe potrebujejo tudi soglasje staršev oz. zakonskih skrbnikov.

Vsak lahko pomaga po svojih zmožnostih, pomaga se lahko na različnih področjih: z včlanitvijo v društvo, z začasno namestitvijo živali, s posvojitvijo živali, z materialno (hrana, oprema za živali) ali denarno donacijo, s prijavljanjem primerov mučenja živali, z osveščanjem o pravilnem odnosu do živali inp...

4. Kako po vašem mnenju ljudje v Velenju in okolici skrbijo za svoje hišne ljubljence?

V Velenju imamo tako kot večina drugih mest po Sloveniji veliko odgovornih in skrbnih lastnikov živali, žal pa se vedno najde kdo, ki za svojo žival skrbi slabo oz. jo celo zanemarja ali trpinči. Zato skušamo po svojih najboljših močeh izobraževati ljudi, da izboljšajo svoj odnos do živali oz. da tisti, ki poznajo posameznike, ki slabo ravnaajo z živaljo, takoj ukrepajo in o tem obvestijo pristojne službe.

5. Ali opazate tudi primere mučenja živali?

Pri svojem delu vsekakor naletimo na takšne primere in takrat seveda ukrepamo v skladu z zakoni.

6. Katere živali največkrat rabijo vašo pomoč?

Naše pomoči so največkrat deležne muce in psi, pomagali pa smo tudi že malim glodalčkom, pticam, konjem, kravam in kozam.

7. Na kakšen način jim lahko pomagate?

Na zelo različne načine. Pomagamo vse od oskrbe (hranjenje, nega...), veterinarske pomoči, s sterilizacijami in kastracijami, prevozi, z začasno namestitvijo, iskanjem starih oz. novih skrbnikov/lastnikov...

8. Za katere hišne ljubljence opazate, da se ljudje največkrat odločajo? Kaj menite zakaj?

Večina se odloča za psa ali mačko oz. za kakšnega od manjših glodalcev. Odločitev je ponavadi pogojena s časom, financami in prostorsko razpoložljivostjo. Veliko vlogo ima tudi sama zahtevnost oskrbe živali. Bolj kot je žival zahtevna glede oskrbe (primer: eksotične živali), manjše število ljudi se odloči zanjo.

9. Kateri razlog za odločitev za žival je po vašem mnenju pravi?

Preden se odločimo za žival, moramo dobro premisliti kakšne so naše zmožnosti, glede financ, časa in znanja. Zavedati se je potrebno, da je žival živo bitje s svojimi vsakodnevnimi potrebami, da nekatere vrste živijo vrsto let in da nas potrebujejo vse svoje življenje. Ko vemo, da bomo za žival lahko kvalitetno in odgovorno poskrbeli, takrat je pravi čas zanjo. :)

10. Ali menite da ljudje gledamo na naše hišne ljubljence kot na prijatelje?

Vsekakor. Večina svoje hišne ljubljence sprejema kot družinskega člana, prijatelja, zato tudi izguba le-tega ponavadi prinese v družino veliko žalost.

11. Ali lahko priložite kakšno fotografijo vas, vašega društva, živali?

Bom poslala po e-mailu kakšno sliko naše stojnice, logo društva in kakšno živalco, ki smo ji pomagali.

Trenutno nisem za domačim računalnikom, kjer imam ta slikovni material. Pošljem ko pridem domov.

9.4 Intervju z gospo zaposleno v trgovini za male živali

RK: kaj vse prodajate v vaši trgovini

A: večinoma hrano za živali opremo za živali predvsem je to za pse mačke glodalce ptičke

RK: ali ljudje veliko zahajajo k vam in ali imate redne stranke?

A: precej ker živali morjo jest ane, in pa redne stranke ja se vračajo. To lahko nadzorujemo tudi s tem ko se včlanijo v naš Mr. Pet klub tkda ubistvu potem se vidi kdo se potem vrača ponovno.

RK: kako vi opazate da ljudje gledajo na hišne ljubljence?

A: predvsem na neke kolege prijatelje ubistvu so kr člani družine no ta koda.

RK: za katere hišne ljubljence opazate da se ljudje največkrat odločajo?

A: pse pretežno za pse

RK: ali mogoče ljudje kdaj vprašajo vas za mnenje katerega ljubljence naj izberejo?

A: ubistvu se bolj odločajo med tem a bi zbrali naprimer glodalčka al činčilo al diguja. na tak način an al pa tut pri psih s katero pasmo bi pasale h njemu, ni pa tisto ane da bi prišli sem pa rekli dejtemi men povejat kir ljubljencek je za mene. imajo vnaprej mal predstavo kaj bi imeli

RK: Za katere živali imate vi največ opreme, hrane in pa pripomočkov?

A: za pse pretežno za pse

RK: kako vi vidite, zakaj se ljudje odločajo za hišnega ljubljence?

A: zaradi osamljenosti večje potrebe po gibanju, pač večinoma sta ta dva razloga, pa zaradi otrok tudi ne. Pa da imajo družbo in da se naučijo odgovornosti.

RK: ali menite da ljudje sprejemamo hišne ljubljence kot prijatelje ali samo kot živali?

A: kot prijatelje ja

RK: ali opazate da vaše stranke dobro skrbijo za svoje male prijatelje?

A: večina ja jih full fajn skrbi, a pa ste ze opazili mogoče kakšno

A: hja tudi so nekateri primeri ki niso najbolj rožnati ampak večina jih zelo dobro skrbi

RK: ali imate tudi vi hišnega ljubljence?

A: ja

RK: kako mu je pa ime?

A: jih imam 5 tkde Lesko, Sraka, Lipe Taca pa Evi.

RK: a to so psi al...?

A: en je pes pa štiri muce.

RK: zakaj ste se odločili za vaše živali?

A: ubistvu dve sem posvojila trije so pa kr pršli pač niso imeli doma pa so kr pršli.

RK: ali bi lahko naredila sliko v vaši trgovini.

A: ja kamot.